شاعیری نەفرەتلێکراو (ئەنسی ئەلحاج و قەسیدەی پەخشان) ... عەبدولموتەڵیب عەبدوڵڵا

(1)

شاعیر ئەنسی ئەلحاج لە پێشەکی کۆمەڵە شیعری (لن) هەر تەنها شاعیرێکی یاخی نییە، بەڵکو شاعیرێکی نەفرەتلێکراویشە… هەر تەنها هاوارێکی جیاوازی شیعری نەبوو، بەڵکو هێرشێکی دۆزەخی بوو، بۆ سەر چوارچێوەی شیعری و کلتوری سونەتگەرایی… ئەنسی ئەلحاج لە نێوان هۆشیاری رەخنەیی و قەسیدەی شیعری ئازاد و قەسیدەی پەخشاندا ئاگاییەکی نوێی لە قەسیدەی پەخشاندا هێنا ناوەوە، دەمەوێ بڵێم ئاگایی ئەنسی ئەلحاج پەیوەندی بە رۆشنبیریی شیعری جیهانییەوە هەبوو، بۆیە وەك رووداوێکی ئەدەبی لە بەرجەستەکردنی قەسیدەی پەخشان و چۆنێتی گەیاندنی بە خوێنەران زۆر بە جوانی رەنگی دایەوە.

قەسیدە دنیایەکی داخراوە بەسەرخۆیدا، هیچ ئامانجێکی زەمەنی نییە. شیعر دێ لە دێدانە. پەخشان گێڕانەوەیە… قەسیدە کورتبڕی لە هەموو هۆیەکانی دەربڕین دەکات. رەگەزی یەکەمی شیعر موزیکایە. شیعر ئەوە دەڵێ کە گوتراوە و پەخشان روو لە شتێ دەکات و دەیدوێنێ، هەموو چرکەکانی گوتار بە هی خۆی دەزانێت، موزیکا لە پێکهاتەی پەخشاندا بوونی دەکەوێتە لەرزەوە. لە شیعردا شاعیر پێش خوێنەر دەکەوێت، چونکە ئەو ئامرازانە ناس دەکات، کە شیعری پێدروست دەکرێت، هەمیشە شیعر لە رێگای لەرەی موزیکاوە دەچێتە دڵی خوێنەرەوە، ئەوەی شاعیرێکی کۆنەپەرست و خوێنەرێکی کۆنەپەرست بەیەکەوە دەبەستێتەوە چارەنووسە!

ئەگەرچی لە نێوان داڕشتنی شیعر و پەخشاندا جیاوازییەکی بەرچاو هەیە، بەڵام ئەوەی جێی گومان نییە ئەوەیە، کە هەموو کەلەپورە زیندووەکانی دنیا شیعری مەزنیان لە پەخشان پێشکەش بە مرۆڤایەتی کردووە، هەر لەبەر هەندێ ئەمڕۆ شیعر بە کێش و سەروا ناناسرێتەوە. ئەوەی بەردەوام رێگا لە شیعری پەخشان و قەسیدەی پەخشان دەگرێ کێش و سەروایە. لێرەدا شیعری بە پەخشانکراو، پەخشان نییە، وەك چۆن قەسیدەی بە پەخشانکراو، پەخشان نییە.

شیعری لیریکی هەیە، بەڵام پەخشانی لیریکی نییە، قەسیدەی پەخشانی

نزیکە لە گێڕانەوە، قەسیدەی پەخشانی بۆ ریتمە وەك ئەوەی (سان جۆن پێرس) دەینوسی… قەسیدەی پەخشان خاوەنی جیهانبینییە، ئەزموونێکی قووڵ و بەهێزە، بەو پێشنگانە دەناسرێتەوە کە بڵاوی دەکاتەوە وەك قەسیدەکانی هینری میشۆ و ئاڕتۆ…!
هەموو قەسیدەیەك وەك پێویست کورتە، بەڵام کورتبڕی زێتر لەسەر پەخشان جێبەجێ دەبێت، نەك قەسیدە… قەسیدەی کێشدار زێتر پێویستی بە یەکگرتنە، نەك گەڕانەوە بۆ سەرچاوە… قەسیدەی پەخشان پێویستی بە ئامرازی گێڕانەوە، وەسف، ئەزموون، جیهانبینی… هەیە.
سوزان بیرنار دەڵێت پێویستە قەسیدەی پەخشان لە پێناو درەوشانەوە، کورتبڕی بکات! هەموو قەسیدەیەکی پەخشان پاڵنەرێکی ئاژاوەیی لە پشتە، رووخێنەرە، وزەیەکی ئەندازەیی تێدایە، راپەڕینە بە دژی کۆتوبەند… رامبۆ دەیویست بەسەر زماندا زاڵ بێت و کورتبڕی لە (بۆن، دەنگ، رەنگ…) بکات… قەسیدەی پەخشان لەسەر درەوشانەوە، نەفرەت، شێتایەتی… وەستاوە، هەمیشە هەڵەمەکی خۆی نیشان دەدات! قەسیدەی پەخشان کاری شاعیری نەفرەتلێکراو و بەرهەمی نەفرەتلێکردنە… لە قەسیدەی پەخشاندا شتێك نییە پێی بڵێن کۆتایی.

(2)

ئەنسی ئەلحاج پەیامبەری دۆزەخی زمان، بەردەوام بە دوای ئامانجە مرۆییەکانەوەیە، بە دوای خۆشەویستی، بە دوای مرۆڤدۆستی… شیعر لای ئەو خۆراکی خودە، ئافرەت لای ئەو ئەلتەرناتیفی ژیانە، منداڵی لای ئەو پشتگوێخستنێکی فریشتەییانەیە لە رەشەبا دەمانپارێزێ، لە نێوان ناپاکیکردن لە زمان و پووچگەرایی ژیان و وێرانکردنی شتەکان هەمیشە وەك بیابان تینووە.
ئەنسی ئەلحاج شاعیری رچەشکێن و هەرێمە دەست بۆ نەبراوەکان، شاعیری نەست و ناخ و زمان… قەدەغەکراوەکانی لە نێو زماندا چەسپاند، دەست بۆ نەبراوەکانی لە زمان و لە سەر ئاستی بیرکردنەوە بەرجەستە کرد…
بەڵام شیعر هەر تەنها بە مەسەلە قەدەغەکراو و دەست بۆ نەبراوەکانەوە پەیوەست نییە، شیعر بە حەقیقەت و ژیان و خەونەوە بەندە، شیعر هەر تەنها راستگۆیی و بوێری نییە، شیعر چۆنێتی تەعبیرکردنە لە ژیاندۆستی، لە مرۆڤدۆستی، گەڕانی بەردەوام و بەجێهێنانی زێتری خۆشەویستی و چێژ و خۆشییە…
مەرج نییە قەدەغەکراوەکان هەمیشە قەیران بنێنەوە، بەڵام هەموو رچەشکێنییەك ئامانجی رچەشکاندنە، ئەوە بەو مانایە دێت، کە هەمیشە وزەی ژیان بە هێزترە لە مردن، ئەوە بەو مانایە دێت، کە یاخیبوون

کۆتایی نییە.

(3)

تێگەیشتنی باو ئەوەیە کە پەخشان پەخشانە و شیعر شیعرە، کەواتە ئەو میکانیزمانە چین کە قەسیدەی پەخشان بەرەو شیعر دەبات، یان شیعر لە قەسیدەی پەخشان خەلق دەکات، بۆ ئەوەی وەك پرنسیبێکی بنەڕەتی بە سەرچاوەی پەخشانەوە گرێ بدرێت! ئەنسی ئەلحاج لە پێشەکی کۆمەڵەی (لن) بەرانبەر ئەو دیدە باوەی کە شیعر و پەخشان لێکجیا دەکاتەوە پێیوایە لە نێوان شیعر و پەخشاندا پردی بەیەکگەیشتن هەیە! ئەگەرچی پێیوایە پەخشان و شیعر نکۆڵی لە یەکتر دەکەن، چونکە شیعر دەبێ ئەوە بێت، کە لە دەرەوەی پەخشاندا دەنوسرێت، بەڵام پەخشان نەرم و کراوەیە، شیعر رێکخراو و مەبەستدارە، پەخشان هێمن و جێگیرە، شیعر گرژە، شیعر نە زەمەنییە و نە پەیوەندی بە بارودۆخەوە هەیە، ئەوەش پێچەوانەی پەخشانە. پەخشان بەرهەمی عەقل و ئاگاییە، بەڵام شیعر بەرهەمی دەروونە، پەخشان گەیەنەر و رازیکەرە و شتەکانمان بۆ دەسەلمێنێ، بەڵام شیعر دەرەوشاوە و ئاماژەخوازە…

کەواتە ئایا دەکرێ لە قەسیدەی پەخشان دەربچین؟ ئەو پرسیارە ئیشکالئامێزە یەکێکە لە پرسیارە ئاڵۆزەکانی پێشەکی کۆمەڵەی شیعری (لن). بە بڕوای من ئەو پرسیارە تەمومژاوییە! دەمەوێ بڵێم دەکرێ لە بری (ئایا) بە (چۆن) پرسیارەکە راست کەینەوە: چۆن لە قەسیدەی پەخشان دەربچین؟ ئەگەرچی پرسیاری دووەمیش مەرج نییە راست بێت، بەڵام لەگەڵ پەیبردن بە قەسیدەی پەخشان زۆتر دەگونجێ… پرسیاری دووەم پرسی تایبەتمەندی و تاکگەرایی لەخۆدا هەڵگرتووە… ئەنسی ئەلحاج پرسیاری یەکەم بە (نەرێ) وەڵام دەداتەوە: نەخێر ناتوانین لە قەسیدەی پەخشان دەربچین. لە پشت ئەو وەڵامەشدا پرنسیبێکی چەسپاو هەیە، ئەویش ئەوەیە کە بنەمای شیعر پەخشانە! پرسیاری یەکەم پێمان دەڵێت قەسیدەی پەخشان بە پەخشانەوە بەندە و دەکەوێتە ژێر کاریگەری جۆرەکانی وەسف و ناونانەوە، بەڵام پرسیاری دووەم ئەو پرسیارەی هەوڵی فۆرمەلەکردنمان داوە پێمان دەڵێت قەسیدەی پەخشان بنەماکەی لە سەر پەخشان نەچەسپاوە، بەڵکو قەسیدەی پەخشان بنەماکەی شیعرە، دواجاریش دەمەوێ تێختری بکەمەوە و بڵێم پەخشان رەگەزێکە لە رەگەزەکانی شیعر… شیعری داهێنەرانە هەموو رەگەزەکانی قەسیدە و پەخشان لە ئاستێکی باڵادا خەلق دەکات، داهێنانیش لە ئاستە باڵاکانی زماندا دەدۆزێتەوە.
کەواتە لە نێوان شیعر و پەخشان مەسافەیەکی ئیستێتیکی و

دەربڕینێکی بەرفرەوان هەیە، وەك چۆن مەسافەیەکی جوانی لە وەرگری جۆراوجۆردا دروست دەکات. بەو مانایەش دەشێ پرسیاری ئەنسی ئەلحاج: ئایا دەکرێ لە قەسیدەی پەخشان دەربچین؟ مەبەستی لە پەخشانێك بێت، کە مەسافەیەك لە شیعر نزیك دەبێتەوە…

(4)

شیعری ئەنسی ئەلحاج رووتە وەك ئادەم و حەوا بەر لەوەی لە بەهەشت دەربکرێن، وشە رووتەکانی بۆ ئەوەی هەست بە شەرم بکەن، روو بە رووی دنیا دەبنەوە، هەموو وشە رووتەکانی لە قەسیدەکانیدا سەر بەرزانە دەوەستن، بۆ ئەوەی خۆیان بە جوانکاری خەریك بکەن، بۆ ئەوەی خۆیان دەمامك بدەن، هەر تەنها بە رووتی سەما دەکەن، بۆ ئەوەی کراسی خوازە و چوارشێوی رەوانبێژی بپۆشن! وشەکان لەو مانایانە دەردەچن، کە ئێمە دەیانزانین، ئەنسی ئەلحاج لە نێوان شیعر و خۆشەویستی، یەکەمیان بە گوتنی بێدەنگ دادەنێ و دووەمیان بە کردار… ئەو چەند شیعرەی ئەنسی ئەلحاج بە بێدەنگی بخوێننەوە:

پلان

لە نێوان سنێبەرەکاندا هاوارت دەکرد، بای دەنگت بەرەو ناوەوەم دەهات، بێدەنگیت هەڵگرتبوو
خۆت لە پەنا سنێبەرەکاندا حەشاردابوو، دەگەمە هاوارت، دەگەڕێمەوە بۆ ئەوەی نەمبینیت
لە نێوان سنێبەرەکاندا هاوارت دەکرد، ئازیزەکەم وەرە
من لە پەنا سنێبەرەکانم، بۆ ئەوەی نەمبینی، لە هیکەوە بەرەو رووت دەبمەوە، تۆ رادەکەی

سەرچاوە:

*أنسی الحاج دیوان (لن)- المقدمە.گ3. دار الجدید. بیروت 1994 ص27. .

—

بەیانی و نیو

(1)

هەر لە بەیانییەوە دەرگا لە بەر دەمت کراوەیە تا بەیانی و نیو

(2)

بە کراسەکەتەوە وەکو گردۆڵە دانیشتوویت. باران هەڵدەکا و دەپاڵێیتەوە، مارێ دەخزێ وەك شیر لە گردۆڵەکە قیت دەبێتەوە، بە توندی هەناسە دەدەی.

(3)
ڕەنگی دەمت، بۆنی دەڵێی سێوە.
(4)
کاتژمێر شەوە دوای شەو و نیو، خۆشەویستەکەم لە بان ئەو شەوە ماڵێکی هەیە، لەو ماڵەکەدا ژوورێکی لە نیوە شەو دروست کردووە، لەوێ سەیرم دەکا و نامبینێ، کاتێ دەڵێم دەڕوا و نامبینێ، چرا هەڵدەکا و نامبینێ.
لە کاتی خۆی دەخەوێ، خەون بە پەنجەرەوە دەبینێ، دەترسێ لەوەی شەماڵ داگیریکا.
(5)
لە تاریکی چاوم لێبکە، دەنگت کزکە و بڵێ
دەنگت لە گەرووم وەك مێووژ دیارە.
سەرچاوە:
*- أنسى الحاج ديوان (ماژا صنعت بالژهب ماژا فعلت بالورده) گ2 دار الجديد. بيروت 1994ص51.

یـــاخی بوون، یـــان مانەوە لە ناو خەیـــاڵی کۆتـــایی مافیاگەری..! ... سەروەر کەریم

زۆرینەی زۆری فیکروئایـدیاکان ،لەسـەرئەوبنەمایە بەووجودهـاتوون کـاتێک کۆمەڵگـای مرۆڤـایەتی دووچـاری زوڵـم وزۆروچەوسانـدنەوەی دەسـەڵاتی جۆراوجۆربووەتەوە. فکروئایدیا بەرهەم هاتووەکـان زۆربەی جـارگشتگیربوون و تـایبەت نەبـوون بەکۆمەڵگـایەکی دیـاری کـراو، بەقەدەرئەوەی گشتگیربـوون بەکۆتـایی هێنـانی چەوسانەوەکـان بەگشتی .
گەیشتنـی مـرۆڤ بەبیرکـردنەوە لەشۆڕش وڕاپەڕیـن ، ئەگەر زۆرنەگەڕێینەوە بۆ سەرتای مێژوو،لەسەردەمی ڕاپەڕینی سپارتاگۆسەوە سەیری مێژوو بکەین ، ئەوڕاستیەمان بۆئاشکرادەبێت لەهەرشوێنێک چەوسانـدنەوە زوڵـم هەبێت یـاخی بـوون و بەرنگـاربوونە بەشێـوەی جۆراوجۆر دەتەبـوون دەبێتە جێگـای ئومێـدی تاکەکـان و ئەوتاکـانی

سەرەتا یاخی بوون هەڵدەبژێرن دەبنەسمبوڵی بەرنگاربوونەوە لای چەوساوەکان .

زۆرن ئەومرۆڤانەی بوونە تەسمبوڵی بەرنگاربوونەوەی زوڵم وزۆروچەوساندنەوەی دەسەڵات دارانو بەردەوام ئامادەیيان هەیە لەنەستی چەوساوەکاندا.مانەوەی سپارتاکۆس و لەسەدەی بیست دا گیڤاراو دەیان کەسی یاخی و شۆڕشگێری تر ئەو ڕاستیە دەسەلمێنێت تاچەوساندوە بوونی هەبێت بیری یاخی بوون و شۆڕش و سمبوڵەکانی بەردەوامی هەیە.
لەدنیای ئێستای ئێمەدا چەوساندنەوەکان گەیشتونەت□ ل□وتکەی ستەمگەری ونادادپەروەری ،کەواتە بۆچی تاخی بوون و شۆڕش وەک سەدەی بیست ئامادەیی نی یە ، ئەمە ئەوپرسیارەیە کەدەبێت چەوساوەکان بەشوێن وەڵامەکەی دابچن بیرۆکەی یاخی بوون وشۆڕش بژێنن□و□ ه□وڵی کۆتایی بەچەوساندنەوەکان بدەن .
ڕەنگە بەشێکی ئەوەی ئێستا شۆڕش ئامادەیی نی یە دەگەڕێتەوە بۆ بەشێک لەشۆڕشەکانی ڕابوودوو،بەرلەسەرکەوتنیان بەڵێنی گەرەیان بەچەوساوەکان دا،بەڵام کەسەرکەوتن پێچەوانەی بەڵێنەکانیان بەهەمان ئەندازەی دەسەڵاتی چەوس□□ن□ری پێشوبەربووەگیانی چەوساوەکان و دووچاری ڕەشبینی کردن بەوەی چارێکی ترپەنا بۆشۆڕش و یاخی بوون نەبەبەن کەهەمان دەرئەنجامی هەبێت ،وەک نوسەرێکی ئیسپانی دەڵێت شۆڕشگێرەکان وایان لێکردنین بەناچاری بیرۆکەی شۆڕش ڕەتبکەینەوە.

بێ ئومێدبوون بەشۆڕش و ڕاپەڕین و یاخی بوون تارماییەکی گەورەیە بەربینی چەوساوەکانی گرتووە،ناتوانن لەخەیاڵ و وەهمی نەبینینی گۆڕانکاری کۆتایی هاتن بەچەوساندنەوەو مافیاگەری دەربچن و خۆشخەیا□ ب□ن بە سیناریۆی دەسەڵات ستەمگەرومافیاکان بەناوی دیموکراسی و گاڵتەجاڕی هەڵبژاردن.
خامۆش بوونی دەنگەکانی بەرەوشۆڕش جیهانی گەیاندوەبەئاستێک هەژاری و برسێتی و جەنگەکانی جەمسەرەکانی دنیای سەرمایەداری بڕسکیان لەهاوڵاتیان بڕیوە،بەجۆرێک ملیۆنان ئینسان لەخوارهێڵی هەژاریەوە ژیان دەگوزەرێنن ..ملیۆنان مر□ق ب□هۆی جەنگ و کاولکاری زلهێزەکانی سەرمایەداریەوە ئاوارەبوون و لەووڵاتان لەژێرخێمەو بێ مافی داژیان دەگەوزەرێنن .ئەم هەموو بێ مافیە بەچی کۆتایی دێت خەیاڵکردن بەچاکسازی و ڕیفۆرمی باڵەجۆراوجۆرەکانی سەرمایەداری و بەڵێن دان بەبەهەشتی دیموکراسی ،یان جیهان دەبێت بیرلەڕێگاچارەتربکات□و□ ل□ بیابانەکانی خەیاڵ دەربچێت و هەنگاو

بەشەش بنەت.

گەیشتنی نیزامی سەرمایەداری و مافیاگەری بە بەربەریرت ،لە ئەمریکای باوکی نیزامی سەرمایەداری تادەگات بەدەسەڵاتی مافیاگەری بنەماڵەکانی کورد یەک شت دەگوزەرێت هەژاری و نەداری و نەبوونی ئازادی و دادپەروەری و هەمووپاساوەکانی ئەم نیزامە نامرۆڤانەیە دیموکراسیەت و گاڵتەجاری هەڵبژاردنی هەرچوارساڵ جاریکە بەمانەوەی بەردەوام بوونی چەوسانەوەکان ..لەکاتێک دائەو ڕاستیە دەمێکە سەلماوە دیموکراسیەتی سەرمایەداری و سیناریۆی گاڵتەجاری هەڵبژاردنی چوارساڵ جاریک و گۆڕینی ئەم دەمووچاو بە هاوشێوەکەی ،تەنها خۆشخەیاڵییەو هیچ لە بنەماکانی چەوساندنەوە بە مافی نەبوونی ئازادیەکان ناگۆڕێت .

ژیان لەخەیاڵی چاکسازی ڕیفۆرمی ئابوری هیچ نی یە،جگە لە گێڕوجاندنی ئینسانەکان و وادارکردنیان بەوەی بەخەیاڵی ژیانێکی باشتر چاوەڕوان بن ،لەکاتێدا هەرگیز دەسەڵاتە مافیاگەریەکانی سەرمایەداری باوەڕیان بەماف و ئازادیەکانی ئینسانەکان نی یە و تەنها بەئومێدی ژیانێکی باشتر فریویان دەدەن و مانەوەی خۆیان مسۆگەردەکەن .
جەنگەکان هەڵدەگیرسێنن بەناوی مافی مرۆڤ و هەزاران ئینسان دەکەنە قوربانی کەڵەکەکردنی زیاتری سامان و فراوانکردنی دەسەڵاتیان ،ئەمەش بە خزمەت بەمرۆڤایەتی بەمرۆڤ دەفرۆشنەوە.ئەم ڕاستیە بە هەموو دەسەڵاتەکانی سەروئیرادەی خەڵک ڕاستە ،ئەوەتا لەژێرسایەی دەسەڵاتی سەرانی مافیای هەردووبنەماڵەی بارزانی و تاڵەبانی دا ٢٨ساڵە خەڵکی کوردستان دەگێڕوجێنن بەناوی چاکسازی باشترکردنی ژیان ،لەکاتێک دا لەماوەی دەسەڵاتی مافیای و سەرکوتگەریان ملیارەها دۆلاریان لەسەرزیان و قوتی خەڵکی کوردستان کەڵەکەکردوەو هەرچوارساڵ جارێکیش لەڕێگەی گاڵتەجاڕی هەڵبژاردنەوە و بەهاوبەشی لەگەڵ تەواوی سەرانی مافیای کورددا شەرعیەت بەدەسەڵاتی هەڤیانەیان دەدەن و خەڵکی کوردستانیشیان لە خەیاڵی باشبوونی ژیاندا ڕاگرتوە.

کاتی ئەوەیە خەڵک خۆیان ڕزگارکەن ،لەخەیاڵی چاکسازی و گۆڕانکاری لەژیانیان لەسەردەسەڵاتی مافیاگەری کوردی و هاوبەشەکانیان ،دەبێت خەڵکی کوردستان پەننا بە دەرچون لەخەیاڵە بەرن و کۆتایی بە نەهامەتیەکانیان بهێنن ،هیچ بوارێک بە خەیاڵی چاکسازی بوونی نی یە ،یان دەبێت ئەو دەسەڵاتە مافیاگەریە بەوشیوەیە قبووڵ بکەن و بەهەمووسوکایەتی و بە مافیەکان ،یان دەبێت لەوەهەم و خەیاڵی

چاکسازی دەربچن و کۆتایی بەدەسەڵاتی مافیاگەری بھێن و بەماف و ئازادیەکانتان بگەن.

ھۆڵەندا
٢٨/١/٢٠١٩

کتێـبی: وزە... نووسـینی: ڕۆنـدا بــــایرن... وەرگێڕانـــــی لە ئینگلیـــزییەوە: د. تریســـکە محەمەد دەشتی

ناوی کتێب: وزه
بابەت: زانستی
نووسەر: ڕ□ندا بایرن
وەرگێڕ: تریسکە محەمەد دەشتی
هەڵەچن: نووسەر
نەخشەسازی: جەوهەر فەتاح
تیراژ: 500 دانە
چاپ: چاپی یەکەم.

لـــە بەڕێوەبەرایەتـــی گشـــتی کتێبخانـــە گشـــتییەکان ژمـــارەی سـپاردنی ( )ی
ســـاڵی (2018)ی پێـــدراوە.

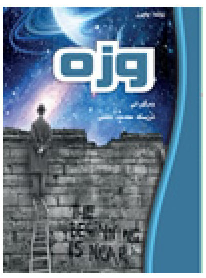

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێر□ بکەن ....](#)

کتێبێک بە زمانی ئینگلیزی__ خۆت ب□د□زەرەوە… نووسینی: د. تریسکە دەشتی

Find Yourself

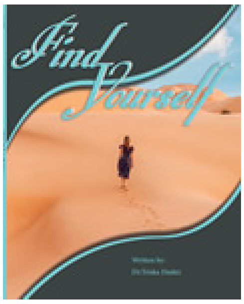

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کت□ب□ کلیکی ئێر□ بکەن ……]()

لە ڕەخنەی ئاسمانەوە بۆ ڕەخنەی زەوی! … نوسینی: کارل مارکس

وەرگێڕانی بۆ کوردی : سەردار عەبدوڵا حەمە …

لە پاش ئاشکرا بوونی نەبوونی دونیای ئەودیوی ڕاستی □استی د□ب□ ئ□م دونیایە هەڵسەنگێنرێت ئەمە بە ئەرکی مێژوو دائەنرێت ل□ پێشدا ئەمە ئەرکی فەلسەفەیە کە دەبێ ئەم خزمەتە بە مێژوو بکات. بنچینەی ڕەخنەی نائاینی ئەوەیە ؛ کە مر□ق ئایین دروست دەکات نەک ئایین مر□ق دروست ئەکات ، لە ڕاستیدا ئایین هوشیاری وپێشبینی خودیە لە لایەن مرۆڤەوە لەوکاتەدا کە هێشتا خودی خۆی نەدۆزیوەتەوە یا خۆی وون دەکاتەوە جارێکی تر ، بەڵام دەبێ ئەوە بزانین کە مرۆڤەکان دابڕاو نین لە دەرەوەی ئەم دونیایەدا ن□ ل□جێگایەکدا نین لە دەرەوەی ئەم دونیایەدا بن .

مـــر□ق دونيـــای مـــر□ق□ ،د□وڵەتە ، کۆمەڵگـــايە وە ئەم دەوڵەت و کۆمەڵگايەش ئايين ب□ر□ه□م دێنن ؛ هوشياريەکی پێچەوانە (لـنگەوقوچ) دەدەن سـەبارەت بەم دونيـــايە چـونکە خۆيـان دونيـــايەکی پێچەوانەن .ئايين تيۆری گشتی ئەم جۆرە دونيا يە، بە کورتيەکەی ئاين دەتوانێ پێگەی خۆی لە نـــاو خەڵـــک بکـــاتەوە بەوەی کە گيـــانێکی شەرافـەت مەندانەيە ،هاندەرێکی باشەبۆ خەڵک ، پاداشی بۆ ڕەوشتی خەڵک داناوە ، ترس دەخاتە دڵی خەڵکەوە ،مەراسيم وپرسەی مردووانی خەڵک دائەنێ ئەمانەن جێگای ئايين دەکەنەوە لە ناو خەڵکدا .

ئـــايين جێبەجێ کـــاری خەياڵـــاتی جۆرە مـــرۆڤێکە کە بـــوونی نیە لە واقيعـــدا ، ئەنجـــا دەتـــوانين بەوە بگەيـــن وەســـتانەوە لە بەرانبەر ئايينــــدا بەوە دەبێــت کە لەبەرانبەر ئەو دونيايەدابوەســـتين□و□ کە ئايين لە هەناويدا دروست دەبێت .ئەو خۆشيە ی ئايين وەک مژدە دەيـــداهەر لەم واقێعەوە ولە م دونيـــايەوە وەری گرتـــووە کەچـی خۆی ناڕازيە لەم دونيايەدا بەدەست بێت لە بەرانبەريدا دژايەتی دەکات .ئايين بە کار دێت بۆ فريودانی خەڵکی ستەملێکراو ، ئايين دڵی جيهانێکی بێ دڵە ،ئايين گيانی هەلومەرجێکی بێ گيانە ، ئايين تـليـاکی(بێ هۆشکەری) خەڵکە .

کاتێ ئايين نامێنێ واتـە بەهەشتی خەياڵی نامێنێ وبەهەشتی واقيعی دێتە بـــوون واتـە مـــر□ق واز لەوبيـــرانە دێنێ کە نـــاواقعين لە ســـەر بـــارودۆخی خۆی ، لەهەمـــان کاتـــدا واز لەو بـــاردۆخە دێنێ کە بيـــری نـــاواقعی ب□ر□ه□م دێنيـــت ، هەر بۆيە ڕەخنە لە ئـــايين ڕەخنەيە لە دۆڵی(شيوی) ئەو فرمێسک وناخۆشيانەی کە ئايينی تيدا لە دايک بووە .

ڕەخنە لە ئـــايين بۆ ئەوەيە ئەو کلێشە وەهميـــانە لابـبـــات کە گوڵەکانيان داپشيوە لە بە ر ئەوە نيە کە ديمەنی گوڵەکانی ناشرين کردووە بەڵکو لە بە ر ئەوەيە هەر کلێشکان نەهيڵێت و لە جياتی گوڵی دروستکراومر□ق گوڵی زيندوو ب□ر□ه□م بێنێت ، ڕەخنە لە ئايين ، ئەفسانەکانی مر□ق ت□ک دەشکێنێت تا بير بکاتەوە ، تا چالاک بێت ، تا واقعی مر□ق بوونی خۆی دروست بکات بەو سيفەتەی مرۆڤێک بێت بە بێ بيری ئەفسانـاويانە بژی و بگاتە حالەتی ژيری وکامڵ بوون ، وە بۆ ئەوەی بە دەوری خۆيدا بسوڕێتەوە واتـە سوڕانەوە بە دەوری خۆری ڕاستەقيەنەی خۆيدا،چونکە وای لی کراوە لە لايەن ئايينەوە بە دەوری خۆرێکی ناديـاردا بسوڕێتەوە .

لە پاش ئاشکرا بوونی نەبوونی دونيای ئەوديوی ڕاستی دەبێ ڕاست ئەم

دونیای□ ه□س□نگێنرێت ئەمە بە ئەرکی مێژوو دائەنرێت لەپێشدا ئەمە ئەرکی فەلسەفەیە کە دەبێ ئەم خزمەتە بە مێژوو بکات،ئەمەش بەوە دەبێت ئەو ڕواڵەتە پیرۆزەی کە بە مر□ق دراوە وەک کۆیلەیە ک سەیری خۆی بکاو خۆی تێدا بینێتەوە ،ڕیسوا بکرێت ، وەئەو ماسکەی بە مرۆڤەوە کراوە بۆ ئەوەی خۆی بەخۆی ناما□ ب□ت، لێ کرێتەوە بە پیرۆزی نەزانێت ، بەوشێوەیە دەکرێت ڕەخنەکان لە ئاسمانەوە داگیرین بۆ سەر زەوی ، ڕەخنە کان لە ئایینەوە دەبن بە ڕەخنە لە مافەکان ، ڕەخنەکان لە خوا ناسی و خواپەرستیەوە دەبن بە رەخنە لە سیاسە ت.

-_____________

بەشێک لە لەپێشە کی ” ڕەخنە لە فەلسەفەی مافەکان لە لایەن هیگڵەوە”

وەرگێڕانی بۆ عەرەبی گۆڤاری “النقطة ” چاپی باریس ١٩٨٣ .
وەرگێڕانی بۆ کوردی : سەردار عەبدوڵا حەمە
٢٩/١/٢٠١٩

خۆشەویستی ... چرۆ زەند

وا خەریکم بەدوای سێبەرەکەتا دەگەڕێم
بەو باخچەیەدا دەڕۆم کە پێکەوە پیادەرۆیشتین
دەچمە رێی قوتابخانەکەت، بەردەم ماڵی هاوڕێکانت
هەندێ جاریش بەشەقامەکاندا دەرۆم، کە پیاڕۆشتوی
دەرۆم بۆ شوێنی کە تۆی لێ بووی، نەبا بەڕێکەوت بچیتەوە
کەدەبینم کەسێ شێوەی تۆی هەیە، رادەوەستم
تا ئاوڕ دەداتەوە، کە بۆم دەرکەوت تۆنیت
پاشەو پاش دەگەرێمەوە.

چومە سەرچەم ورۆخی دەریا، لەویش نەبوی!
جار جار گۆێ قوڵاغم دەرگاکەم بکەیتەوە
لەسەر خوانو لە بانیژەو رارەو دانیشتنی ژوورەکەدا
هەر وێنەی تۆ دەبینم
لەسەر دەرگاو پەنجەرەو دیوارو دار ناوەکەت دەنوسمەوە

بەتەنیشتیەوە یەک وشە،
خۆشم دەوێتتتتتتتتتتتت

گوڵان ٢٠١٦
zandchro@hotmail.com

هۆنراوە بۆ منداڵان.. پەپــوولە … رەزا شوان

پەپــوولە

پەپـــــوولەی بــــاڵ نەخـــــشـینم
جـــوان و رووخســـــار شـــــیرینم
* * *
هۆگــــری وەرزی بــەهـــــــــارم
شەیــــــدای گـــــوڵ و گوڵــــــــزارم
* * *
گــــوڵ و گوڵـــــــزار لە کــــوێ بێت
لە شـــــــــــــاران یـــا لـــە دێ بێت
* * *
خـۆشـــــــی و شــــــادیـم لەوێیـە
ماڵـیشـــــــــــــم وا لـــــــەو جـێـیـە
* * *
مـــن بــێــــــوەی بـــێ زیـــــــــانم
هـــــێمن و نـــــــەرم و نیــــــــانم
* * *
کوردســــــــتا نــە بەهـەشـــــــــــتم
شـــــوێنی فڕیـــــن و گـەشـــــــــتم

سوید: ٢٠١٩